

Bulletiner från Foteviken

Foteviken 2012-06-16

En kung ligger begravd i Burlöv

Vid besök i Gamla Burlövs medeltidskyrka mellan Malmö och Lund skulle undertecknad visa en studiegrupp Jöns Henrik Seldeners gravsten. En man som kanske är okänd för de flesta men som var en föregångsman i mycket av det som vi i dag tycker är självklart. Fotografiet nedan visar graven som den såg ut för två år sedan, bilden på nästa sida som den nu ser ut. Helt sönderslagen och omgivet av en hög otuktad grönska. Vid förfrågan fick jag svaret av en på platsen att man kört sönder graven när man under antikvarisk ledning renoverat kyrkan! Men varför i hela friden tar man då inte tillvara bitarna och återställer graven! Den har ju en helt fantastisk historia knuten till sig.

Seldener föddes år 1783 i Andrarum i Skåne. Han skrevs in vid Lunds universitet som 13-åring. År 1799, som 16-åring, blev han filosofie magister i Lund, den yngste någonsin. Han fick en lärartjänst i Karlskrona men sökte snart äventyret bortom haven. År 1800 var han i Holland, 1803 i England, 1805 i Danmark och

åren 1806-1807 i Västindien. Alla resor gjordes som studieresor i botanik och zoologi i Linnés anda. Han hade dessutom en enorm språkbegåvning men då han var fattig färdades han "för om masten" som matros.

En dag, när en roddbåt sändes iväg från skeppet för att hämta friskvatten, blev Jöns så intresserad av att utforska botaniska saker att han glömdes bort och skeppet seglade iväg. Jöns hittades av urbefolkningen och fördes till öns kung. Han hade sin flöjt med sig och med denna tjusade han kungen så till den grad att han blev en personlig och ärad gäst. Kungen dog emellertid och då ville öns innevånare upphöja Jöns till kung. Nu blev det krångligt. Kungavärdigheten fordrade nämligen att han tatuerade sig. Dessutom var han av tradition tvungen att "konservera tronen", dvs. att överta kungens harem. I detta kritiska ögonblick räddades dock Jöns av att det dök upp ytterligare ett skepp varmed han kunde fly.

Seldener kom tillbaka till Sverige, fortsatte studierna och blev präst. Efter en kort tur som lärare i

Stockholm kom han till Helsingborg år 1817, och ett år senare blev han rektor vid katedralskolan i Lund. Härifrån sände han en förfrågan till W. Wilberforce, den då aktive engelske bekämparen av neger-slaveriet. Jöns ville att denne skulle kontakta Västindiens kung Henrik så att han kunde sända unga, färgade pojkar till Katedralskolan för utbildning. Detta visar den enorma framsynthet som Seldener visade för sin tid – något liknande försök hade inte gjorts i Norden tidigare. Tyvärr omkom kungen i ett uppror och denna utbytesverksamhet genomfördes inte.

I stället försökte Jöns med den nye regenten på Haiti att året 1822 få till stånd ett handelsavtal mellan Västindien och Sverige för att på detta sätt skapa förbindelser som skulle gagna befolkningen på Haiti. De svenska rederierna var dock inte intresserade. Då försökte Jöns få den svenska regeringen att sälja ett antal utranterade krigsskepp till Haiti. Även detta misslyckades.

År 1826 blev Seldener kyrkoherde i Burlöv. Här gick han under namnet ”negerkungen”. Jöns var en skicklig kyrkoherde. Han kämpade t.ex. hårt för befolkningens undervisning och införde bl.a. den s.k. Lancasterundervisningen som var vida mer effektiv än den tidigare sockenundervisningen. Han var också en stor anhängare av skolgymnastiken eftersom denna ”befrämjade hälsa, enighet och rådighet”. Han ville också att ungdomen varje sommar skulle använda sig av ”saltsjöbad”, vilket var mycket ovanligt vid denna tid.

Jöns var gift med Sophia Agneta Klinghammer. De fick tre barn varav den yngsta dottern Anna Charlotta Josefina dog 1833, sex år gammal. Dottern hade blivit sjuk och av misstag gav Jöns henne en för stor dos medicin. Hon begravdes vid kyrkogårdsmuren direkt öster om kyrkan. Fadern lät lägga ett vanligt stenblock som gravmarkering i vilket han fastsatte det nu vid antikvariska arbeten sönderslagna korset. I korset ingraverades dotterns initialer. Samtidigt högg han in sina egna initialer IHS i stenblocket.

Jöns blev helt knäckt av dotterns frånfälle och sågs sitta vid graven i timmar. Han hade svårt att tro att dottern var död och en gång lät han gräva upp graven för att förvissa sig att så var fallet. Dödsfallet gjorde denne världsvane man till en underlig enstöring.

Jöns Henrik Seldener dog år 1859 av sviterna efter att ha badat i Segeå under en alltför kall vinterdag. Han begravdes bredvid dottern.

Denne tidige kämpe för slaveriets upphörande och folkundervisning både här hemma och långt bortom horisonten borde hågkommas bättre än ett sönderslaget stenkors! Olyckor kan ske men man förväntar sig då att antikvariska myndigheter åtgärdar felet man begått. Hoppas att så sker inom det snaraste!

Läs mer:

Ludvig de Vylder: Negerpotentat - rektor vid Katedralskolan i Lund - kyrkoherde i Burlöv. Skånsk kalender II. Lund 1937.

Ingemar Ingers: Burlövs kommun. Historia och beskrivning. Arlöv 1972.

